

HSS-001

ผลกระทบของฐานความผิดบัญชีม้าต่อสิทธิเสรีภาพของเหยื่ออาชญากรรมหลอกลวงเกี่ยวกับการรับสมัครงาน

Impact of criminalization of money mule account on right and liberty of
Fraudulent job recruitment's victim.

คณาธิป ทองรวีวงศ์^{1*}, จรรย์ ภักดีธนากุล²

Kanathip Thongrawewong¹, Jarun Pakdeethanaku²

^{1,2}คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Faculty of law, Kasembundit University.

*Corresponding author's e-mail: kanathip.tho@kbu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษารูปแบบพฤติกรรมและผลกระทบของอาชญากรรมประเภทการหลอกลวงการทำงาน (2) ศึกษารูปแบบและแนวทางการกำหนดความผิดสำหรับบัญชีม้าตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ (3) ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของการกำหนดความผิดฐานบัญชีม้าตามกฎหมายไทยต่อเหยื่ออาชญากรรมหลอกลวงการทำงานโดยเปรียบเทียบกับแนวทางตามกฎหมายต่างประเทศ ผลการศึกษาพบว่า (1) เหยื่อของอาชญากรรมประเภทหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงาน ได้รับความเสียหายในหลายด้าน รวมถึงอาจส่งผลให้เหยื่อเปิดหรือใช้บัญชีเงินฝากอันมีลักษณะเป็น “บัญชีม้า” (2) กฎหมายไทยและต่างประเทศมีรูปแบบและแนวทางการกำหนดความผิดสำหรับบัญชีม้าแตกต่างกัน โดยไทยมีฐานความผิดเฉพาะเกี่ยวกับบัญชีม้าในขณะที่สหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรไม่ได้กำหนดฐานความผิดเฉพาะแต่ปรับใช้ฐานความผิดตามกฎหมายฟอกเงิน (3) ความผิดฐานบัญชีม้าตามกฎหมายไทย มีองค์ประกอบความผิดที่กว้างไม่จำกัดเฉพาะเจ้าของบัญชีที่รับจ้างเปิดหรือยอมให้ใช้บัญชีเพื่อประโยชน์ตอบแทนเท่านั้น แต่อาจส่งผลให้เหยื่ออาชญากรรมหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงานที่ถูกหลอกหรือชักจูงให้ใช้บัญชีเงินฝากเพื่อรับหรือโอนเงินตกเป็นผู้ต้องหาของความผิดฐานนี้ ผู้วิจัยจึงเสนอให้ยกเลิกฐานความผิดเฉพาะสำหรับบัญชีม้า เพื่อคุ้มครองสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมหลอกลวงรับสมัครงาน โดยยังคงสามารถบังคับใช้ฐานความผิดตามกฎหมายฟอกเงินได้โดยเป็นการลดความซ้ำซ้อนของการบังคับใช้กฎหมาย

คำสำคัญ: การหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงาน , ความผิดฐานบัญชีม้า , เหยื่ออาชญากรรม

ABSTRACT

The objectives of this research are to (1) study behavioral patterns and impacts of fraudulent job recruitment. (2) study patterns and guidelines for determining offenses for money mule offence according to Thai and foreign laws. (3) study and analyze issues, problems of the element of money mule offense under Thai law and impact on victims of fraudulent job recruitment by comparing with foreign laws. The results of the study found that (1) victims of fraudulent job recruitment are not only affected by losing of property but in some cases could be deceived to be money mule. (2) Thai and foreign laws are different in formats and guidelines for determining money mule account. Thailand has specific offenses regarding money mule while the United States and the United Kingdom do not have specific offenses but apply money laundering laws to money mule cases. (3) Money mule account under Thai law composes of broad elements that are not limited to the account owner who is hired to be money mule but may include victims of fraudulent job recruitment who are deceived to use their bank accounts to receive or transfer money related to crimes and could be accused of money mule offence. This research therefore proposes to abolish the specific offense of money mule and enforce only money laundering offence for reducing duplication and enforcing multiple offenses for money mule.

Keywords: Fraudulent job recruitment, Money mule offence, Victim of crime

บทนำ

การหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงานหรือการรับสมัครงาน (Fraudulent job recruitment , Job scam) มีลักษณะเป็นการนำเสนอโอกาสการทำงาน ซึ่งอาจเป็นกรณีรับสมัครบุคคลเข้าทำงานเป็นลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงาน โดยวิธีประกาศรับสมัครงานออนไลน์ หรือบางกรณีเป็นการรับสมัครทำงานพิเศษ (Part time) หรือการหารายได้เสริม จากนั้น อาชญากรจะใช้วิธีการต่างๆ เพื่อแสวงประโยชน์จากเหยื่อ เช่น อ้างเหตุผลเพื่อขอให้เหยื่อโอนเงินให้ เช่น เป็นค่าธรรมเนียมการสมัคร การวางเงินประกันการสมัครงาน ค่าทดสอบ แต่ไม่มีการรับสมัครงานอยู่จริง โดยผู้หลอกลวงอาจปลอมเป็นองค์กรหรือหน่วยงานที่มีอยู่จริง หรืออ้างชื่อธุรกิจที่รับสมัครงานอันเป็นเท็จที่ไม่มีอยู่จริง จึงเป็นอาชญากรรมชนิดหนึ่งซึ่ง จัดอยู่ในกลุ่มการฉ้อโกงหลอกลวงทางคอมพิวเตอร์ (Online Scam)

การศึกษาวិเคราะห์ทางกฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมประเภทนี้จำแนกได้หลายประเด็น เช่น ประเด็น การกำหนดความผิดสำหรับการหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงาน ซึ่งต้องพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 ซึ่งไม่มีฐานความผิดเฉพาะสำหรับการหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงาน แต่อาจปรับใช้ฐานความผิดที่เกี่ยวข้อง เช่น การฉ้อโกงหลอกลวงทางคอมพิวเตอร์ตามมาตรา 14 (คณาธิป ทองรวีวงศ์ และ ชลธิชา สมสะอาด, 2564) สำหรับการวิจัยนี้จะศึกษาประเด็นผลกระทบของเหยื่ออาชญากรรมหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงาน ซึ่งนอกจากได้รับความเสียหายในแง่ทรัพย์สินแล้ว ยังอาจตกเป็นผู้ต้องหาการกระทำความผิดฐานบัญชีม้า ทั้งนี้ เนื่องจาก ในบางกรณีเหยื่อของการหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงานถูกอาชญากรชักจูงให้เปิดบัญชีหรือใช้บัญชีเงินฝากเพื่อรับหรือโอนเงินอันอาจเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมต่างๆ เช่น การกำหนดให้เหยื่อส่งข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีธนาคารโดยอ้างว่าเพื่อเป็นส่วนหนึ่งประกอบการสมัครงาน หรือ การหลอกลวงรับสมัครงานออนไลน์ ด้านการตลาดหรือโฆษณา และให้เหยื่อใช้บัญชีรับเงิน โดยเหยื่อไม่ทราบว่าเงินที่เข้าบัญชีดังกล่าวเป็นเงินที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม อีกทั้งในปี พ.ศ. 2566 มีการประกาศใช้ “พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566” (ในบทความวิจัยนี้ใช้คำย่อว่า พรก.) ซึ่งกำหนดมาตรการหลายประการที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี เช่น การกำหนดกระบวนการระงับการทำธุรกรรม การกำหนดให้มีระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างสถาบันการเงิน ในที่นี้จะศึกษาในส่วนของ การกำหนดฐานความผิดสำหรับ “บัญชีม้า” ในมาตรา 9 ที่มีองค์ประกอบความผิดกว้างครอบคลุมบุคคลใดที่เปิดบัญชีเงินฝากหรือยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชีเงินฝากในการกระทำที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม จากผลของการกำหนดฐานความผิดนี้ซึ่งมีองค์ประกอบความผิดที่กว้าง นำไปสู่ประเด็นว่า เหยื่ออาชญากรรมหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงานที่ในแง่หนึ่งเป็นผู้เสียหายจากอาชญากรรม แต่ในอีกแง่หนึ่ง อาจถูกดำเนินคดีตั้งข้อหาความผิดฐานบัญชีม้า ทั้งนี้เนื่องจากการหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงานมิได้ส่งผลกระทบในแง่ทรัพย์สินของเหยื่อเท่านั้น แต่อาจส่งผลกระทบให้เหยื่อกระทำการต่างๆ อันอาจมีความเสี่ยงต่อความผิดตามกฎหมาย ซึ่งการวิจัยนี้จะทำการศึกษาว่า การกำหนดความผิดมาตรา 9 ดังกล่าว มีความเหมาะสมและสมดุลหรือไม่เมื่อพิจารณาสิทธิเสรีภาพของเหยื่ออาชญากรรมหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงาน โดยจะศึกษาเปรียบเทียบกับ แนวทางการกำหนดความผิดสำหรับบัญชีม้าตามกฎหมายสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษารูปแบบพฤติกรรมและผลกระทบของอาชญากรรมประเภทการหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงาน
2. ศึกษารูปแบบและแนวทางการกำหนดความผิดสำหรับบัญชีม้าตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ
3. ศึกษาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาขององค์ประกอบความผิดฐานบัญชีม้าตามกฎหมายไทยต่อเหยื่ออาชญากรรมประเภทการหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงานโดยเปรียบเทียบกับความผิดตามกฎหมายต่างประเทศ

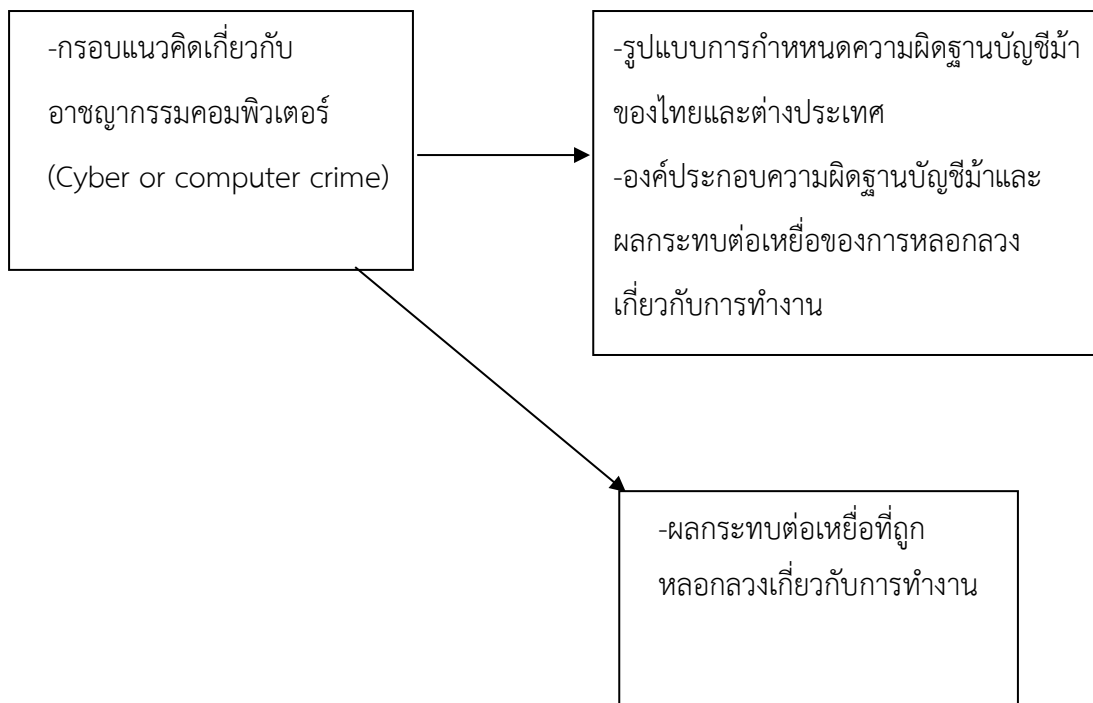
กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยนี้ได้แก่แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ แนวคิดเกี่ยวกับการจำแนกประเภทอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ และ กรอบแนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ สำหรับกรอบแนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ (Computer crime) หรืออาชญากรรมไซเบอร์ (Cyber crime) นั้นมีการจำแนกเป็นหลายประเภท ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ “การฉ้อโกงหลอกลวงทางคอมพิวเตอร์” (Computer fraud) จำแนกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) การฉ้อโกงหลอกลวงทางคอมพิวเตอร์ที่มีเป้าหมายต่อการประมวลผลโดยอัตโนมัติของระบบหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น การหลอกลวงซอฟต์แวร์หรือโปรแกรมที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล (Analytics software) หรือการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence หรือ AI) อาชญากรจึงไม่ได้มุ่งหมายต่อการรับรู้ของมนุษย์ดังเช่นการหลอกลวงฉ้อโกงแบบดั้งเดิม (2) การฉ้อโกงหลอกลวงในระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การรับเงินหรือชำระเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านโปรแกรมประยุกต์ (Application) (3) การฉ้อโกงหลอกลวงประเภท “Phishing” โดยทั่วไปคือการใช้วิธีการนำข้อมูลปลอมเข้าสู่ระบบ โดยมุ่งหมายได้มาซึ่งรหัสผ่านหรือข้อมูลส่วนตัวของเหยื่อ แต่มีความซับซ้อนในแง่เทคนิคและจำแนกวิธีการกระทำได้หลากหลาย (Thongraweewong, 2018) (4) การฉ้อโกงหลอกลวงประเภท “Scam” ซึ่งใช้ข้อมูลเท็จหลอกลวงมนุษย์โดยอาจหลอกลวงในเรื่องต่างๆ เช่น การหลอกลวงเกี่ยวกับธุรกิจหรือการลงทุน (Rustad, 2014) สำหรับการหลอกลวงเกี่ยวกับการสมัครงานหรือการหารายได้พิเศษจะเกี่ยวข้องกับการฉ้อโกงหลอกลวงประเภท “Scam” เนื่องจากใช้ข้อมูลเท็จต่างๆ หลอกลวงให้เหยื่อหลงเชื่อว่าเป็นการสมัครงานหรือหารายได้พิเศษซึ่งไม่มีอยู่จริง

สำหรับกรอบแนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์นั้น พบว่ากรอบแนวคิดที่อ้างอิงโดยทั่วไปคือ แนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์ความมั่นคงปลอดภัยของระบบและข้อมูลคอมพิวเตอร์ (Information security) ซึ่งพิจารณาโดยจำแนกคุณลักษณะ (Characteristics) 3 ประการอันนำไปสู่เป้าหมายของความมั่นคงปลอดภัยของระบบหรือข้อมูล (Set of security goals) (Cherdantseva, and Hilton, 2013) ได้แก่ (1) “Confidentiality” หรือ “C” หมายถึง การรักษาความลับของข้อมูล ซึ่งจะไม่ถูก

เข้าถึงหรือเปิดเผยโดยผู้ที่ไม่มีสิทธิ (Gattiker,2004) (2) “Integrity” หรือ “I” หมายถึง การคงสภาพหรือ
บูรณภาพ หมายถึง ข้อมูลจะถูกเปลี่ยนแปลงได้เฉพาะกรณีที่กระทำโดยมีอำนาจ (National Research
Council,1991) (3) Availability หรือ “A” หมายถึงการที่ระบบพร้อมที่จะทำงานโดยไม่ปฏิเสธผู้ใช้ที่มี
อำนาจ อาจเรียกว่า “ความพร้อมใช้งาน” โดยในความหมายอย่างกว้างรวมถึงระบบและข้อมูลคอมพิวเตอร์
ด้วย (Longley and Shain,1989). เมื่อนำกรอบแนวคิดนี้มาวิเคราะห์การฉ้อโกงหลอกลวงทางคอมพิวเตอร์
จะจำแนกได้ 2 กรณีคือ กรณีที่หนึ่งการฉ้อโกงหลอกลวงทางคอมพิวเตอร์ที่ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะด้าน
ความปลอดภัยของระบบหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ เช่น การส่งชุดคำสั่งที่มีซอบ (Malware) ทำให้ข้อมูลถูกแก้ไข
เปลี่ยนแปลงเสียหาย กรณีที่สอง การฉ้อโกงหลอกลวงทางคอมพิวเตอร์ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะด้าน
ความปลอดภัยของระบบหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ กล่าวคือ การหลอกลวงที่มุ่งเน้นการหลอกลวงบุคคล โดย
อาศัยข้อมูลเนื้อหาที่มนุษย์เข้าใจได้ เช่น ข้อมูลเท็จ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563) อาชญากรรมในกรณีที่สองนี้
อาจส่งผลกระทบต่อเหยื่อในหลายแง่มุม เช่น สูญเสียทรัพย์สิน หรือ เหยื่อถูกหลอกลวงให้กระทำการต่าง ๆ
ซึ่งอาจส่งผลให้เหยื่อตกเป็นผู้กระทำความผิด เช่น การหลอกลวงให้เป็นบัญชีม้า (Money mule)

กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยสรุปเป็นแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 และข้อ 2 มีขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ ประกอบด้วยเอกสาร 3 กลุ่มคือ (1) วรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์และผลกระทบของอาชญากรรมดังกล่าว (2) ตัวบทกฎหมาย ศึกษาข้อมูลจากตัวบทกฎหมายเกี่ยวกับบัญชีม้าตามกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร รวมถึงศึกษาเนื้อหาของแนวปฏิบัติของหน่วยงานกำกับหรือบังคับใช้กฎหมาย (3) วรรณกรรมทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการกำหนดความผิดฐานบัญชีม้าจากงานวิจัย บทความวิชาการ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลมาจากแหล่งเอกสาร ห้างสมุด ในส่วนของแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เก็บรวบรวมจากเว็บไซต์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีและตีความกฎหมาย เช่น เว็บไซต์ของสถาบันการศึกษา ฐานข้อมูลวิจัยออนไลน์ต่างประเทศ เช่น SpingerLink , EBSCO, ProQuest เป็นต้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) นำบทกฎหมายไทยและต่างประเทศ (สหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร) มาวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเปรียบเทียบ (Comparative analysis) ประกอบกับ ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาวรรณกรรมทางกฎหมายเกี่ยวกับประเด็นการตีความการกำหนดองค์ประกอบความผิดฐานบัญชีม้าและผลกระทบต่อผู้ถูกดำเนินคดี

สรุปผลการวิจัย

(1) การหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงาน จัดเป็นส่วนหนึ่งของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในประเภทการหลอกลวงทางคอมพิวเตอร์ (Scam) ที่มีได้มุ่งเน้นหรือส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของระบบหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ (CIA) จากการศึกษาในรูปแบบขั้นตอนของการหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงาน และการศึกษาผลกระทบของเหยื่อพบว่า เหยื่ออาจได้รับผลกระทบหลายด้าน มีได้จำกัดเฉพาะการสูญเสียทรัพย์สินดังเช่นอาชญากรรมออนไลน์อื่นๆ แต่รวมถึงเหยื่อถูกหลอกให้กระทำการต่างๆ เช่น เปิดบัญชีเงินฝากหรือยอมให้ผู้หลอกลวงนำบัญชีไปใช้รับหรือโอนเงินจากการกระทำผิดต่างๆ ผลกระทบในแง่นี้ทำให้เหยื่ออาจเข้าข่ายเป็นบัญชีม้า (Money mule) และส่งผลให้มีความเสี่ยงต่อการถูกดำเนินคดีตามความผิดฐานบัญชีม้า

(2) กฎหมายของประเทศไทยและต่างประเทศ มีรูปแบบและแนวทางกำหนดความผิดสำหรับบัญชีม้าแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีฐานความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน ซึ่งสามารถปรับใช้กับบัญชีม้าโดยครอบคลุมพฤติกรรมการรับหรือโอนเงินที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐาน การกำหนดความผิดนี้เป็นรูปแบบและแนวทางที่เทียบได้กับกฎหมายฟอกเงินของสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังได้กำหนดฐานความผิดเฉพาะเกี่ยวกับบัญชีม้า ไว้ในกฎหมายเฉพาะคือ มาตรา 9 ของ พรก. แยกออกมาจากกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน โดยกำหนดความผิดสำหรับพฤติกรรมการเปิดบัญชีหรือยอมให้

บุคคลอื่นใช้บัญชีเงินฝาก ซึ่งเป็นรูปแบบและแนวทางที่ไม่ปรากฏในกฎหมายสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร

(3) การกำหนดความผิดฐานบัญชีม้าตามมาตรา 9 ของ พรก. มีองค์ประกอบความผิดหลายส่วนที่มีขอบเขตกว้าง เช่น การกำหนดความผิดสำหรับการเปิดหรือยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชีเงินฝาก ที่ครอบคลุมตั้งแต่ยังไม่มีพฤติกรรมมารับหรือโอนทรัพย์สิน การกำหนดความผิดโดยองค์ประกอบพฤติการณ์ประกอบการกระทำ “ควรรู้” ว่าการใช้บัญชีนั้นเกี่ยวข้องกับกระทำความผิด ซึ่งไม่มีเกณฑ์ชี้วัดที่ชัดเจน จึงทำให้ฐานความผิดนี้ไม่เจาะจงเฉพาะบัญชีม้ากรณีที่ผู้กระทำความผิดเจตนาโดยได้รับประโยชน์ เช่น การรับจ้างเปิดบัญชีเพราะองค์ประกอบความผิดอาจครอบคลุมไปถึงเหยื่ออาชญากรรมหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงานที่ถูกหลอกให้ใช้บัญชีเงินฝากเพื่อการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับความผิดต่างๆ เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรพบว่า ความผิดเกี่ยวกับบัญชีม้าเป็นส่วนหนึ่งของความผิดฐานฟอกเงินกำหนดองค์ประกอบความผิดที่แคบและเจาะจงสำหรับบัญชีม้าที่รับจ้างหรือร่วมมือในการประกอบอาชญากรรม

อภิปรายผลการวิจัย

(1) การหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงาน จัดเป็นส่วนหนึ่งของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ประเภทการหลอกลวงทางคอมพิวเตอร์ (Scam) ที่มีได้มุ่งเน้นหรือส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของระบบหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ (CIA) กล่าวคือ อาชญากรรมมุ่งเป้าหมายในการหลอกลวงการรับรู้หรือความรู้สึกของเหยื่อโดยอาศัยข้อมูลเนื้อหาอันเป็นเท็จที่เกี่ยวข้องกับการรับสมัครงานหรือการหารายได้พิเศษ และข้อมูลเท็จนั้นส่งผลกระทบต่อในแง่ปฏิกริยาตอบสนองจากบุคคลผู้เป็นเหยื่อ โดยมิได้ส่งผลให้ระบบหรือข้อมูลถูกแก้ไขหรือไม่สามารถใช้งานได้

การหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงาน (Fraudulent job recruitment , Job scam) มีลักษณะเป็นการนำเสนอโอกาสการทำงานทั้งในกรณีการรับสมัครบุคคลเข้าทำงานเป็นลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงาน ซึ่งพบได้จากการประกาศรับสมัครงานออนไลน์ทั้งที่โฆษณาต่อสาธารณะและส่งข้อความเชิญชวนไปยังเหยื่อโดยเจาะจงและในบางกรณีเป็นการรับสมัครบุคคลให้ทำงานพิเศษ (Part time) เช่น การรับสมัครงานพิเศษทำงานทางออนไลน์ แม้ว่า การหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงานจะมีรูปแบบและลักษณะแตกต่างกันไปตามข้อเท็จจริงแต่ละกรณี แต่สามารถจำแนกวิเคราะห์พฤติกรรมเชิงกระบวนการได้ 4 ขั้นตอนคือ (Australian Bankers' Association ,2008) 1) ผู้หลอกลวง (Fraudster) ติดต่อเหยื่อผ่านช่องทางต่างๆ เช่น การประกาศรับสมัครงานทางเว็บไซต์ ส่งอีเมลชักชวน โฆษณาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ 2) ผู้หลอกลวงทำให้เหยื่อหลงเชื่อว่าการชักชวนนั้นมีวัตถุประสงค์ที่ไม่ผิดกฎหมาย เช่น ประกาศรับสมัครงาน โดยสร้างเรื่องราวหรือองค์กรรับ

สมัครงานที่ไม่มีจริง (Fake company) หรืออาจปลอมเว็บไซต์ขององค์กรที่มีอยู่จริงว่ามีการเปิดรับสมัครงาน เพื่อหลอกลวงให้เหยื่อเข้าร่วมสมัครงาน 3) เมื่อเหยื่อหลงเชื่อในวัตถุประสงค์ของการชักชวนแล้วอาชญากรจะ ชักจูงหรือโน้มน้าวให้เหยื่อดำเนินการต่างๆ เช่น การโอนเงินค่าธรรมเนียมการสมัคร หรือการกำหนดให้เหยื่อ เปิดบัญชีเงินฝากหรือขอข้อมูลบัญชีเงินฝากของเหยื่อโดยอ้างว่าจะนำไปใช้ประกอบการสมัครงานหรือรับ รายได้จากการทำงาน 4) ผู้หลอกลวงได้ประโยชน์จากเหยื่อ เช่น ได้เงินค่าธรรมเนียมหรือเงินประกันการ สมัครงาน หรือ นำบัญชีเงินฝากของเหยื่อไปใช้ในทางมิชอบ

สำหรับผลกระทบต่อเหยื่อของการหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงาน จำแนกได้ 4 ลักษณะคือ

1) การหลอกลวงเพื่อมุ่งประโยชน์ทางทรัพย์สิน เช่น การกำหนดให้เหยื่อส่งหรือโอนเงินประกันการทำงานหรือ ค่าบริการจัดหางานหรือค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน การหลอกให้เหยื่อร่วมลงทุน ในลักษณะธุรกิจเครือข่ายที่ผิดกฎหมาย 2) การหลอกลวงเพื่อมุ่งประโยชน์ในข้อมูลของเหยื่อ การมุ่งหมายให้ เหยื่อบอกข้อมูลส่วนบุคคลเพื่ออาชญากรนำไปใช้ทางมิชอบ หรืออาจนำไปสู่ความเสี่ยงของการโจรกรรมข้อมูล หรืออาชญากรรมอื่นต่อไป (Weisman, 2008) 3) การหลอกลวงเพื่อมุ่งแสวงประโยชน์ทางเพศ หรือการค้า มนุษย์ เช่น โฆษณาทางอินเทอร์เน็ตเสนองานถ่ายแบบ (Modeling) แต่อาชญากรหลอกลวงให้ค่าบริการทางเพศ (Kunze, 2010) หรือหลอกลวงให้ถ่ายคลิปเพื่อนำไปใช้แสวงประโยชน์ต่างๆ (United Nations, 2008) 4) การหลอกลวงให้เหยื่อกระทำการต่าง ๆ อันอาจส่งผลให้เหยื่อตกเป็นผู้กระทำผิดกฎหมายอื่น เช่น การหลอกลวงให้เหยื่อกดไลค์หรือกดแชร์เนื้อหาการสมัครงานของอาชญากร การหลอกลวงให้เหยื่อชักชวนให้ เพื่อนหรือคนรู้จักเข้าร่วมทำงาน การหลอกลวงให้เหยื่อเปิดบัญชีเงินฝากหรือยอมให้อาชญากรนำบัญชีของ เหยื่อไปใช้รับหรือโอนเงินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมต่างๆ หรือเหยื่อตกอยู่ในสถานะ “บัญชีม้า” (Money mule)

จากการจำแนกขั้นตอนพฤติกรรมและผลกระทบของการหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงานจะเห็นได้ว่า ผลกระทบหรือความเสียหายของเหยื่อมีความหลากหลาย มิได้จำกัดเฉพาะการสูญเสียทรัพย์สินดังเช่น อาชญากรรมออนไลน์อื่นๆ แต่รวมถึงการให้เหยื่อกระทำการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้เหยื่อเปิดบัญชี เงินฝากหรือยอมให้ผู้หลอกลวงนำบัญชีเงินฝากไปใช้รับหรือโอนเงินจากการกระทำผิดต่างๆ ซึ่งผลกระทบนี้ทำ ให้เหยื่อมีพฤติกรรมที่เข้าข่ายเป็นบัญชีม้า (Money mule) ทำให้มีความเสี่ยงต่อการถูกดำเนินคดีตาม ความผิดฐานบัญชีม้า

(2) ผลการศึกษาพบว่ากฎหมายของประเทศไทยและต่างประเทศ มีรูปแบบและแนวทางในการ กำหนดความผิดสำหรับบัญชีม้าแตกต่างกันไป ดังนี้

1) กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับบัญชีม้า ประกอบด้วยกฎหมายหลายฉบับ ได้แก่

-พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดความผิดสำหรับการ โอน รับ โอนเงินหรือทรัพย์สิน ซึ่งเชื่อมโยงกับ “ความผิดมูลฐาน” เช่น การฉ้อโกงหลอกลวงทางคอมพิวเตอร์ โดย มาตรา 5 มีองค์ประกอบความผิดว่า “ผู้ใด (1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ (2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มาแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด (3) ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน”

-ประมวลกฎหมายอาญฐานความผิดตัวการ ตามมาตรา 83 กำหนดความผิดสำหรับบุคคลที่ร่วมกันกระทำความผิด ซึ่งครอบคลุมการกระทำความผิดทางอาญาต่างๆ รวมถึงการฉ้อโกง และการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ด้วย สำหรับผู้ที่ตกลงร่วมกันหรือวางแผนในการรับเงินจากการกระทำความผิดและส่งเงินต่อไป นอกจากเป็นความผิดฐานฟอกเงินยังเข้าข่ายความผิดฐานตัวการร่วมกันในความผิดอันเป็นเหตุให้เกิดการได้มาซึ่งเงินหรือการโอนเงินนั้น

-พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 มีหลักการหลายส่วน ในที่นี้ศึกษาเฉพาะความผิดเกี่ยวกับบัญชีเงินฝาก ในมาตรา 9 ซึ่งมีองค์ประกอบความผิดว่า “ผู้ใดเปิดหรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้ บัญชีเงินฝาก บัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีได้เจตนาใช้เพื่อตน หรือเพื่อกิจการที่ตนเกี่ยวข้อง โดยประการที่รู้หรือควรรู้ว่าจะนำไปใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีหรือความผิดทางอาญาอื่นใด...”

2) ผลการศึกษากฎหมายสหรัฐอเมริกา พบว่า กฎหมายฟอกเงินระดับรัฐบาลกลาง (Money Laundering Control Act of 1986 ,Public Law 99-570) กำหนดความผิดฐานฟอกเงินสำหรับการทำธุรกรรมเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวหรือเคลื่อนย้ายเงินทุน การโอนเอกสารสิทธิในทรัพย์สิน ซึ่งครอบคลุมการใช้บัญชีธนาคารเพื่อรับเงิน โอนเงินอันเกี่ยวกับความผิดต่างๆ (Section 1956)

กฎหมายอาญาและความผิดฐานสมคบ (Conspiracy) กล่าวคือ ในกรณีบุคคลที่ใช้บัญชีธนาคารรับโอนเงินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานต่างๆ จะเข้าข่ายถูกดำเนินคดีตามข้อหาสมคบ ขึ้นอยู่กับความผิดอันเป็นเหตุให้เกิดการได้มาซึ่งเงินหรือการโอนเงินนั้น จึงเป็นกฎหมายที่กว้างและครอบคลุมอาชญากรรมชนิดต่างๆ โดยเป็นความผิดเมื่อมีการกระทำต่างๆ กับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

3) ผลการศึกษา กฎหมายสหราชอาณาจักร พบว่า ไม่มีกฎหมายเฉพาะที่กำหนดความผิดสำหรับการเปิดบัญชีเงินฝากหรือใช้บัญชีเงินฝากรับเงินจากอาชญากรรมประเภทการหลอกลวงและอาชญากรรมไซเบอร์อื่นๆ แต่ มีกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งกำหนดความผิดอาญฐาน

ฟอกเงิน กล่าวคือ พระราชบัญญัติรายได้จากอาชญากรรม ค.ศ. 2002 (Proceeds of Crime Act 2002 หรือ POCA) ซึ่งกำหนดมาตรการหลายอย่างเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่น การยึดทรัพย์สินอันได้จากการประกอบอาชญากรรม การรายงานธุรกรรมทางการเงิน โดยในส่วนของข้อกำหนดความผิดอาญาสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้บัญชีธนาคารเพื่อรับหรือโอนเงินจากการกระทำผิด จะเกี่ยวข้องกัฐานความผิดดังนี้

- ความผิดสำหรับการปกปิด (Concealing) ตามมาตรา 327 มีองค์ประกอบความผิดสำหรับการ “ปกปิด ซ่อนเร้น แปรสภาพ โอน ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม” (Criminal property) ทั้งนี้กฎหมายนิยามว่า การปกปิด ซ่อนเร้น (Concealing or disguising) หมายถึงรวมถึงการปกปิดหรือซ่อนเร้นลักษณะ แหล่งที่มา ที่ตั้ง การเคลื่อนไหว หรือสิทธิใดๆ ที่เกี่ยวข้องกัทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม

- ความผิดสำหรับการเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน (Arrangement) ตามมาตรา 328 ซึ่งมีองค์ประกอบความผิดสำหรับการ “กระทำการใดอันเป็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินการซึ่งผู้กระทำรู้หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าการดำเนินการนั้นเป็นการช่วยเหลือหรือสนับสนุน บุคคลอื่นหรือในนามของบุคคลอื่น ในการได้มา การเก็บรักษา การใช้ หรือการควบคุมทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม

ผลการศึกษาข้อ 2 จึงสรุปได้ว่า ประเทศไทยมีฐานความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน ซึ่งสามารถปรับใช้กับบัญชีม้าโดยครอบคลุมพฤติกรรมการรับหรือโอนเงินที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐาน การกำหนดความผิดนี้เป็นรูปแบบและแนวทางที่เทียบได้กับกฎหมายฟอกเงินของสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร อย่างไรก็ตามประเทศไทยกำหนดความผิดฐานบัญชีม้า ในกฎหมายเฉพาะคือ มาตรา 9 ของ พรก. แยกออกมาจากกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน โดยกำหนดความผิดสำหรับพฤติกรรมการเปิดบัญชีหรือยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชีเงินฝาก ซึ่งเป็นรูปแบบและแนวทางที่ไม่ปรากฏในกฎหมายสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร

(3) การกำหนดความผิดฐานบัญชีม้าตามกฎหมายไทย และผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของเจ้าของบัญชีที่เป็นเหยื่ออาชญากรรมลวงกลวงเกี่ยวกับการทำงาน สามารถจำแนกเป็นประเด็นเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศดังนี้

1) กฎหมายไทยกำหนดฐานความผิดเฉพาะสำหรับบัญชีม้า โดยเป็นส่วนหนึ่งของ พรก. อันเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะแยกเป็นคนละฉบับกับกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน อย่างไรก็ตาม บุคคลที่ใช้บัญชีเงินฝากของตนเพื่อรับหรือโอนเงินที่ได้จากการกระทำความผิดต่างๆ ก็ยังคงเข้าข่ายความผิดตามกฎหมายฟอกเงิน ส่งผลให้มีความผิดตามกฎหมายหลายฉบับและเกิดความซ้ำซ้อน เปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรพบว่า มิได้กำหนดกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับบัญชีม้าและไม่ได้กำหนดความผิดฐานบัญชีม้า (Money mule) เป็นการเฉพาะ แต่ปรับใช้ฐานความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินซึ่งมีองค์ประกอบครอบคลุมการรับหรือโอนเงินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดได้

2) กฎหมายไทยกำหนดความผิดอย่างเจาะจงถึงการกระทำเกี่ยวกับบัญชีเงินฝาก เช่น การเปิดบัญชี

หรือยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชี ซึ่งส่งผลให้บุคคลทั่วไปที่ใช้บัญชีธนาคารมีความเสี่ยงที่จะเข้าองค์ประกอบนี้ ในขณะที่ความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายสหราชอาณาจักรและกฎหมายสหรัฐอเมริกาไม่ได้ระบุเจาะจงถึงบัญชีเงินฝาก แต่กำหนดความผิดสำหรับการโอนเงินหรือทรัพย์สินไม่ว่าจะดำเนินการด้วยวิธีการหรือผ่านช่องทางใด

3) กฎหมายไทยกำหนดความผิดสำหรับบัญชีม้า โดยแยกเป็นพฤติกรรมสองขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการรับหรือโอนเงินคือ การเปิดบัญชีธนาคาร และการยินยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชีเงินฝากธนาคาร เปรียบเทียบกับกฎหมายสหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา กำหนดความผิดเมื่อมีพฤติกรรมการซ่อนเร้นหรือแปรสภาพทรัพย์สิน เช่น การรับหรือโอนเงิน แต่มาตรา 9 กำหนดความผิดตั้งแต่การเปิดบัญชีเงินฝาก แม้ยังไม่ปรากฏว่ามีการรับหรือโอนเงิน องค์ประกอบความผิดในส่วนนี้จึงมีขอบเขตกว้าง

4) กฎหมายไทยกำหนดความผิดโดยมีองค์ประกอบว่า “..โดยมิได้เจตนาใช้เพื่อตน หรือเพื่อกิจการที่ตนเกี่ยวข้อง..” ซึ่งมีขอบเขตกว้าง นอกจากจะครอบคลุมกรณีเจ้าของบัญชีม้าที่รับจ้างโดยยอมให้อาชญากรใช้บัญชีทำธุรกรรมแล้ว ยังครอบคลุมการเปิดหรือใช้งานบัญชีเพื่อประโยชน์หรือกิจการของบุคคลอื่น ที่มีได้เกี่ยวข้องกับกิจการของตนในมิติทางสังคมอื่น เช่น การที่บุคคลให้ญาติที่ไม่มีบัญชีเงินฝากรับหรือโอนเงินเพื่อกิจกรรมทางครอบครัวหรือสังคม แม้ว่าการเปิดหรือใช้บัญชียังต้องพิจารณาองค์ประกอบความผิดอื่นต่อไป ด้วย แต่องค์ประกอบความผิดที่กว้างในส่วนนี้อาจทำให้กิจกรรมทางสังคมอาจมีความเสี่ยงต่อความผิดไปด้วย เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายสหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา กำหนดความผิดสำหรับการกระทำในการรับหรือโอนเงินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด โดยมิได้กำหนดองค์ประกอบความผิดในส่วนของการใช้บัญชีเงินฝากเพื่อกิจการของผู้อื่น ดังนั้น ลำพังเพียงปรากฏว่ามีการใช้บัญชีเงินฝากของตนเพื่อกิจการของผู้อื่น ยังไม่เข้าองค์ประกอบความผิดใด

5) มาตรา 9 กำหนดองค์ประกอบความผิดว่า เจ้าของบัญชีหรือควรรู้ว่าการใช้บัญชียันั้นเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม แต่เนื่องจากการกำหนดว่า “ควรรู้” มีขอบเขตกว้างและไม่มีเกณฑ์พิจารณาชัดเจน จึงทำให้ความผิดมาตรานี้ไม่จำกัดเฉพาะการรับจ้างเปิดบัญชีแต่อาจครอบคลุมถึงเหยื่อผู้ถูกหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงานให้บัญชีของตนเพื่อรับเงินซึ่งอาจถูกตั้งข้อหาตามองค์ประกอบว่า “ควรรู้”

6) เมื่อพิจารณาจากสภาพข้อเท็จจริงของบุคคลที่ยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชีธนาคาร อาจเกิดจากมูลเหตุจูงใจ เจตนา และพฤติการณ์ที่หลากหลายซึ่งจำแนกได้สองกลุ่มคือ กลุ่มที่หนึ่ง บุคคลที่รับจ้างเปิดบัญชีและยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชียันั้นในการรับเงินจากการกระทำผิดต่างๆ โดยได้รับค่าตอบแทน กลุ่มที่สอง บุคคลที่เปิดบัญชีธนาคารหรือยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชีธนาคารของตนในการรับหรือโอนเงินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดเนื่องจากถูกหลอกลวงในลักษณะต่างๆ รวมถึงกรณีเจ้าของบัญชีที่เป็นเหยื่อของการหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงาน โดยเหยื่อไม่รู้ว่าเป็นการรับเงินที่เกี่ยวกับอาชญากรรม กรณีเช่นนี้ ในแง่หนึ่งผู้ถูกหลอกลวงเป็นเหยื่อของอาชญากรรมการหลอกลวงการทำงาน แต่ในอีกแง่หนึ่ง มาตรา 9 ของ พรก. ซึ่งมีองค์ประกอบที่กว้างใน

หลายประเด็นดังวิเคราะห์ข้างต้น ประกอบกับพยานหลักฐานเบื้องต้นบ่งชี้ว่าเส้นทางการเงินของอาชญากรรม มีความเชื่อมโยงไปยังบัญชีดังกล่าว อาจทำให้เจ้าของบัญชีกลุ่มนี้ถูกดำเนินคดีเป็นผู้ต้องหาซึ่งส่งผลกระทบต่อ สิทธิเสรีภาพแม้ว่าต่อมาในชั้นพิจารณาศาลอาจตัดสินว่าไม่มีความผิดก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า เหยื่อของอาชญากรรมประเภทหลอกลวงเกี่ยวกับการรับสมัครงาน ได้รับผลกระทบในหลายด้าน นอกจากความเสียหายทางทรัพย์สินแล้ว การหลอกลวงอาจทำให้เหยื่อเปิดหรือใช้ บัญชีเงินฝากเพื่อรับโอนเงินจากการกระทำผิดต่างๆ ทำให้เหยื่อมีลักษณะเป็น “บัญชีม้า” อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2566 ประเทศไทยกำหนดกฎหมายและฐานความผิดเฉพาะสำหรับบัญชีม้าตามมาตรา 9 ของ พรก. โดยมีองค์ประกอบความผิดที่กว้างไม่จำกัดเฉพาะเจ้าของบัญชีที่รับจ้างเปิดหรือยอมให้ใช้บัญชีเพื่อแลกเปลี่ยน ตอบแทนเท่านั้น อาจส่งผลให้เหยื่ออาชญากรรมหลอกลวงเกี่ยวกับการทำงานที่ถูกหลอกหรือชักจูงให้ใช้บัญชี เงินฝากเพื่อรับหรือโอนเงินเกี่ยวกับความผิดต่างๆ ตกเป็นผู้ต้องหาของความผิดฐานนี้ได้ เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรพบว่าไม่ได้กำหนดความผิดดังกล่าวเป็นการเฉพาะที่มี องค์ประกอบความผิดกว้างดังเช่นมาตรา 9 แต่ปรับใช้ฐานความผิดตามกฎหมายฟอกเงินสำหรับบัญชีม้า ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอเชิงนโยบายในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังนี้

แนวทางที่หนึ่ง ขอเสนอในการยกเลิกมาตรา 9 ของ พรก. ซึ่งยังคงสามารถบังคับใช้ฐานความผิด ตามกฎหมายฟอกเงิน รวมทั้งกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายอาญาด้านการฉ้อโกงหรือผู้สนับสนุน สำหรับบัญชีม้าได้ โดยเป็นการลดความซ้ำซ้อนและบังคับใช้ความผิดหลายฐานสำหรับบัญชีม้า

แนวทางที่สอง แก้ไขมาตรา 9 ของ พรก. เพื่อกำหนดองค์ประกอบความผิดให้แคบและจำกัด เฉพาะบุคคลที่รู้ข้อเท็จจริงและมีเจตนาใช้บัญชีเงินฝากเพื่อรับหรือโอนเงินที่ได้จากการกระทำผิดโดยได้รับ ประโยชน์ตอบแทน รวมทั้งเสนอให้ตัดองค์ประกอบความผิดที่กว้าง เช่น “โดยประการที่..ควรรู้” หรือการ กำหนดความผิดตั้งแต่ขณะเปิดบัญชีโดยยังไม่ปรากฏว่ามีการใช้บัญชีเพื่อรับหรือโอนเงิน หรือ แก้ไขมาตรา 9 โดยเพิ่มเติมข้อยกเว้นความผิดฐานบัญชีม้าสำหรับเจ้าของบัญชีที่เป็นเหยื่อของอาชญากรรมการหลอกลวง เกี่ยวกับการทำงานเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมจากการถูกตั้งข้อหาหรือดำเนินคดี ในความผิดฐานบัญชีม้า

เอกสารอ้างอิง

- คณาธิป ทองรวีวงศ์ และชลธิชา สมสอาด. (2564). การปรับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 กับ การหลอกลวงเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงความรักที่กระทำทางระบบคอมพิวเตอร์ วารสารวิทยาลัยราชภัฏภาคย์ 15(39) (มีนาคม – เมษายน), 230-239.
- คณาธิป ทองรวีวงศ์ . กฎหมายความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เล่ม 1 : ภาคความผิดต่อความมั่นคงปลอดภัยของระบบและข้อมูลคอมพิวเตอร์ , กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์นิติธรรม, (2563)
- Australian Bankers’ Association (2008), Money mules explained, https://www.ausbanking.org.au/wp-content/uploads/2019/04/ABA-111084-v1-Fact_Sheet___Money_Mules_Explained.pdf
- Cherdantseva, Y. and Hilton, J. (2013). Information Security and Information Assurance: The Discussion about the Meaning, Scope and Goals, Organizational, Legal, and Technological Dimensions of Information System Administrator, Eds. Almeida, F. and Portela, I.M., IGI Global Publishing.
- Gattiker, U.E. (2004). The Information Security Dictionary, Kluwer Academic Publisher.
- IC3 (Internet Crime Complaint Center). (2007). Internet Crime Report, [Online], URL: http://www.ic3.gov/media/annualreport/2007_IC3Report.pdf, access on 09/06/2019.
- Jakobsson, M. (2016). Understanding Social Engineering Based Scams, Springer.
- Kunze, Erin.(2010). Sex Trafficking Via the Internet: How International Agreements Address the Problem and Fail to Go Far Enough, Journal of High Technology Law, vol10 (247) [Online], URL: <http://www.law.suffolk.edu/highlights/stuorgs/jhtl/docs/>
- Longley, D. and Shain, M. (1989). Data and Computer Security: A Dictionary of Terms and Concepts, Palgrave Macmillan, UK.
- National Research Council. (1991). Computers at Risk, National Academy Press, Washington, DC.
- Rege, A. (2009). What’s Love Got to Do with It? Exploring Online Dating Scams and Identity Fraud, International Journal of Cyber Criminology, vol. 3(2), July-December 2009, pp. 494-512.
- Rustad, M. (2014). Global Internet Law (Hornbook Series), West academic publishing.

- Thongraweewong, K. (2018). Legal Limitations Relating to the Application of Thai Computer-related Crime Act of B.E. 2560 in the Case of “Phishing”, paper presented in the 9th International Science, Social Science, Engineering and Energy Conference I-SEEC 2018, Bangkok, Thailand.
- Tilley, N. and Sidebottom, A. (2017). Handbook of Crime Prevention and Community Safety, Routledge.
- United Nations (2008). United Nations Global Initiative to Fight Human Trafficking, :Technology and Human Trafficking. The Vienna Forum to fight Human Trafficking [Online], URL: <https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/2008>.
- Weisman, Steve.(2008) The Truth About Avoiding Scams, Pearson Education Inc..